

Bled vára
és a szigettemplom

Csépe Attila

Szlovéniai vártúrák

Szlovénia kevésbé ismert terület a várbarátok számára, holott nagyon sok, szépen megmaradt és felújított, magyar vonatkozású várral is rendelkezik. A mai Szlovénia nagy része több mint hat évszázadig Habsburg hatalom alatt élte napjait, majd az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásával kerültek ki a Habsburg uradalom alól. Itt kerestünk fel 2009-ben több erődítményt.

(a szerző felvételeivel)

A zalai határunktól 70 km távolságra, a Dráva folyó mellett fekszik az őskortól lakott **Ptuj**, amely az Itáliát Magyarországgal összekötő útvonalnak egyik állomása volt. A római korban Poetovio néven a város jelentős központtá fejlődött, az itt működő vámhivatal szedte a vámot egész Pannónia áruforgalma után. Vespasianust itt választották császárrá. A 400

A várak elhelyezkedése
Szlovéniában

éves római uralom után a gótok, majd a hunok pusztították, végül a 6. században a szlávok telepedtek le.

Városi jogait 977-ben kapta, majd több évszázadon át magyar és ausztriai hercegek, vagy a salzburgi érsek hűbértartója volt. 1252-ben IV. Béla magyar király csapatai elfoglalták a várost, majd előbb Gutkeled István szlavón bán, mint "Stíria kapitánya", később pedig a király fia, István herceg (a későbbi V. István király), mint "Stíria hercege" innen kormányozta Stájerországot. A magyar uralom 1260-ban ért véget. Az osztrák-magyar háborúskodások idején Mátyás király csapatai 1479-ben foglalták el III. Frigyes német-római császártól, és csak 1490-ben, a magyar király halála után vonultak ki onnét.

A város ismertetője szerint a középkori erődítésére a magyarok elleni védelem miatt volt szükség, de valószínűbb, hogy a török veszély miatt építették ki a városfalakat. A védőfalakból a Dráva-parton fennmaradt egy restaurált őrtorony.

A Dráva felől szép kilátás nyílik a várhegyre és az alatta fekvő óvárosra. A városközpontban álló gótikus templom előtti harangtorony egykor az erődítmény őrtornya volt. Innen gyalogosan közelíthető meg az ősi vár. Az erődítmény szépen restaurált, ma reneszánsz jellegű. Az U-alakú, három emelet magas palota középső tömbjében ma barokk berendezést őrző múzeum található. A felső várudvar felől a palota belső árkaos architektúrája megkapó. Szép panoráma tárul fel a vár előtti teraszról a Dráva ártere mögötti, Varasd környékét szegélyező heglánkra és az óvárosra.

Ptujtól főúton lehet eljutni **Celje** (magyarul: Cille) városába. A két folyó találkozásánál fekvő Celje stratégiai fekvése miatt már a Kr.e. 5. században lakott volt. A római időkben táborhely, majd i.sz. 46-ban Claudia Celeia néven erőd, később municípium. Kis Trója néven vonult be a történelembe, fénykorában gazdag és sűrűn lakott volt, falak és tornyok védték. A rómaiak után hunok és gótok fosztogatták, majd a 6. században telepedtek le a szlávok.

A 12. században a Heunburg grófok birtoka. 1323-ban a Zovnek családhoz került, akik később grófi címet kaptak és Cillei néven lettek ismertek. Csaknem egy évszázadig tartott a középkori magyar történelemben is meghatározó szerepet betöltő Cillei család virágzása. II. Ulászló lengyel király második felesége Cillei Anna, Luxemburgi Zsigmond német-római császár és magyar király második felesége pedig Cillei Borbála lett. A Hunyadi László hívei által Nándorfehérváron 1456-ban felkoncolt Cillei Ulrik volt a család utolsó tagja.

1473-ban fallal és árokkal vették körbe a várost, majd a török veszély miatt megerősítették a Cillei-várat is.

A celjei piactérről akarták 1849. május 4-én a fogoly gróf Batthyány Lajos miniszterelnököt megszöktetni, akit 1849. július 23-án az itteni kaszárnnyában szállásoltak el.

A újkori átépítéseknek áldozatul esett a város falainak nagyobb része, amiből csak egy-két faltöredék és bástya maradt meg. Az óvárosban az 1566-ban épült reneszánsz stílusú, egykori grófi palotát érdemes megtekinteni, amelyben ma múzeum működik. Egyedi látványosságai a celjei grófok sírboltjából kiállított koponyák, amelyek között megtalálható II. Cillei Ulriknak a nándorfehérvári kardvágások nyomait őrző koponyája is.

A 12. századi Cillei-vár a várostól délkeletre, a folyó túlsó oldalán, egy 407 méter magas hegyen található. Stratégiailag jó helyen fekszik, innen ellenőrzés alatt tartható a városba vezető összes szárazföldi és vízi út. A 13. században a Heunburg grófok számára készült a nyugati oldal szélén a vár magját alkotó lakótorony. Később keleti irányba ezt lakópalotával, majd a 16. században felső várudvarral egészítették ki. I. Cillei Frigyes építtette a belső tornyokkal védett falövezetet, melynek a ma is látható legnagyobb tornya a Frigyes-torony. A vár inkább erődítmény volt, mintsem lakóhely, ezért építettek a Cilleiek palotát a városban. A régi vár ekkor elhagyottá vált. A 17. században Gaisruck gróf vette meg, és innen szállította el a kőanyagot kastélya építéséhez. A helyreállítás során a nyugati főúri rész a régi toronnyal és a várfal a Frigyes-toronnyal készült el. A várból szép kilátás nyílik Celje környékére.

Innen autópályán jutunk el **Ljubljanába** (német neve: Laibach). A főváros leghangulatosabb

Ptuj vára és az óváros a Dráva felől

Ptuj várának északnyugati tornya

A celjei vár nyugati palotája

A várkápolna mennyezete Ljubljánában

A bledi felső vár udvara

A ljubljanoi vár jelenlegi bejárata

része a városközpontban található Preseren tér a Hármas-híddal, mely a várost átszelő Ljubljanica-folyó felett ível át. A kis területen fekvő óváros a várhegy lábánál, a folyó két partján terül el. Hajdan városfalak fogták közre, azonban a 18. század végén a város terjeszkedése miatt a falakat lebontották. A városból szinte mindenhonnan látható a városképet uraló, a főváros jelképeként is ismert vár.

A várhegy már az i.e. 12. században is lakott terület volt. Első erődítményét az illír és a kelta időkben emelték, de a római korban is megerősített, védett hely volt. A vár ma is látható épületeinek többsége a 16–17. században épült, és 1814-ig kaszárnyaként, majd börtönként szolgált. Az 1848-ban épült Figyelő-torony a városban kitörő tüzek elleni védelemre szolgált. A császári katonák ebben a várban tartották fogva 1849. május 5-től 1849. július 23-ig az első felelős független magyar kormány miniszterelnökét, gróf Batthyány Lajost. A 20. század nagy részében a várat kulturális célokra használták, de a jugoszláv időkben lakóövezet is volt. 1964 után teljes felújítás kezdődött, ami napjainkban is tart. A vár jelenleg kulturális eseményeknek, kiállításoknak ad otthont.

A vár siklóval vagy autóval szerpentinúton is megközelíthető. Külső részei, illetve a várudvar és a kápolna megtekintése ingyenes, de a vármúzeumba és a toronyba jegyet kell váltani.

Ljubljánából autópályán jutunk el leghamarabb a Szlovénia ékszereként nevezett **Bled** fürdővárosához és annak várához. Bled központját tó foglalja el, kis szigettel, melyen Szűz Mária zarándoktemploma található. A templom csodatévő híréről 1185 óta tudunk, de alatta 9–10. századi szláv sírokat és bizánci stílusú félköríves szentélyfalakat is feltártak. A tavat félkörívben hegyek veszik körül, s mögöttük a Júlia-Alpok hegyláncái láthatók.

A tó fölötti, 130 méteres sziklacsúcson fehérlenek a vár falai. A középkori lovagvárat a Windischgrätz hercegek építették. 1001-ben említik oklevélben először a bledi várat. 1004-ben II. Henrik német császár adománya folytán nyolc évszázadra az ausztriai brixeni püspökök lettek urai, akik a várban sohasem éltek. A püspökök major domusai, majd lovagbérleői gyakorolták a földesúri jogokat. Ekkor egy román stílusú torony állt a hegyen, melyet falak védtek. A késő középkorban több tornyot építettek a várhoz és megerősítették a védelmi rendszerét is. Egy földrengés után 1511-ben helyreállították. A várnak egyszer volt katonai szerepe, amikor falait az 1515-ös parasztfelkelés alkalmával a lázadók lerombolták. 1838-ban került vissza a brixeni püspök birtokába, azonban a tulajdonosok képtelenek voltak az emelkedő költségek finanszírozására, így azt 1858-ban eladták. A barokk korszakban épített épületekkel záródott le a kastély építészeti fejlődése. 1919-ben került állami tulajdonba Bled für-

dő. A magaslaton lévő vár új tulajdonosa ekkor a Karadjordevic királyi család. Itt alapították meg az első világháború után a Kisantantot (Jugoszlávia-Csehszlovákia-Románia érdekszövetségét), s itt írták alá később az ún. Balkáni egyezményt.

1947 augusztusában tűz ütött ki a kastélyban, a helyreállítási munkálatok 1961-ben fejeződtek be.

A bledi várba macskaköves úton, lőréses, címeres várkapun áthaladva lépünk be. A vár két udvarra van felosztva: az alsóban a gazdasági épületek és az őrség, a felsőben a lakóépületek helyezkednek el. A két udvart a barokk szárny közepén lépcsőház köti össze. A vár legszebb része a 16. században épült felső udvari gótikus várkapolna. Az oltár melletti festmények a bledi birtok adományozóit, II. Henrik német császárt és Kunigundát ábrázolják. A kastély egyes épületeit számos falra festett vagy kőbe vésett címer díszíti. A felső vár teraszáról a bledi tavat és a környező hegycsúcsokat is láthatjuk. A várban kiállítások mutatják be Bled történetét és a vár fejlődését. A korabeli bútort az eredetileg nem innen származik. A várban található még nyomda, pince és fűvészkönyv galéria is.

Bledből másfél órás úton jutunk el **Predjama** festői lovagvárához, mely 123 méter magas függőleges sziklák közé, egy barlang bejáratába épült. Világviszonylatban is egyedülálló, ép barlangvár, melynek első írásos említése 1274-ből származik.

Első tulajdonosai között találjuk az ogleji és aquileiai patriárkákat, majd a 14. században a Habsburgok tulajdonába került, akik a Lueger lovagoknak adták hűbértartásnak.

Erasmus Lueger a III. Frigyes német-római császár és Mátyás magyar király között kirobbanó háborúban utóbbit támogatta. Amikor a császár lefejeztette Lueger barátját, Erasmus vitába keveredett a császár rokonával és Bécsben megölte őt. A gyilkosság, valamint a császár karavánjai elleni támadások miatt halálra ítélték, és a lovag e várba menekült. Az osztrákok hónapokon át ostromolták a várat eredménytelenül. A legenda szerint Erasmus sült hússal és friss cseresznyével válaszolt. Végül, amikor a lovag szükségleteit végezte, egy szolgáló árulása és jelzése révén a támadók elkezdtek löni az illemhelyet, és a leomló kövek megölték őt. Így foglalták el 1484-ben a várat.

A vár jelenlegi formáját, reneszánsz külsejét az 1570-es átépítések során kapta. Több tulajdonos után 1846-ban Windischgrätz herceg vette birtokába. A II. világháborúban Tito partizánjainak is menedékkül szolgált. A vár 1990-es felújítása során a pincében elásott kincsekre leltek.

Napjainkban múzeum. Függőhídon áthaladva lépünk a vár előterébe, és a pincétől a padlásig hat szinten járhatjuk be. A termekben gótikus szobrok, bútorok, fegyverek, képek, trófeák, régészeti

A sziklaszirtre épített bledi vár

leletek láthatóak, és megismerkedhetünk a várlakók mindennapi életével. Két kilátóteraszról is gyönyörködhetünk a tájban. A vár mögötti barlangba függőhídon jutunk be, ahol a belső védőfalak és helyiségek alapfalait fedezhetjük fel.

A vár alatt és mögött található egy 13 km hosszú, 140 méteres szintkülönbségű, több járattal rendelkező barlangrendszer, melyet vonattal és gyalogosan is bejárhatjuk. Ezen járatokon lopózott ki a várból Erasmus a friss élelmiszerekért. A barlang bejárat részét a várurak hajdan lóistállónak használták.

Szlovénia szép, sokszor magyar vonatkozású váraival tartalmaz kirándulásokra invitál, érdeemes ide ellátogatni. 🍷

Predjama festői vára a barlang bejáratánál

